

# SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. O pravništvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

## V preudarek.

### II.

—n. Kmet je postal gospod, ko se je razglasil neodvisnim od družine, ki sme, kolikor se mu ljubi, svoje zemljišče razkosati in zadolžiti. V novem stanu so ga obiskale tudi nove potrebe, katerih še prej poznal nij, a pomogli so mu iz zadrege razni kršчени in nekršчени denarni možje in zakaj bi ne bili, saj so dali na lepo domačijo in saj gospod lahko več plača za uslugo ko navaden kmet.

Tako se je zgodilo, da so se oderuhi bolj in bolj zajedali v posestvo ter kmalu postali gospodje, mej tem ko se je dozdevni gospod dekretiral v roba. Ker je bilo to početje preneusmiljeno, začelo se je misliti, kako bi se dal oderuški vpliv vsaj deloma odstraniti s tem, da bi mogli posestniki dobivati na posodo denar na cenejši in varnejši način in osnovali so se in se še snujejo zavodi, katerih prejšnji vekij niso poznali, namreč razne hranilnice, posojilnice itd.

Tudi pri nas na Kranjskem so se zadnji čas bolj začeli zanimati za te zavode in nekateri celo mislijo, da se je kmetu uže vse pomaglo s tem, da se mu je s posojilnico preskrbel kredit po ceni.

Dobre so posojilnice odgovarjajoče svojemu namenu ali dobro nij, da jih je in sicer tako mnogo treba. Dobre so, kajti v njih si marsikateri prihrani svoj težko zaslužen denar, ki bi si ga drugače ne bil in marsikateri se reši oderuha ali še celo prodaje svojega zemljišča. Nij pa dobro, da se vse zemljišče sme zadolžiti in da se dostikrat mora zadolžiti tudi v svrhu, ki zemljišču prav nič ne hasne n. pr. z

občno dedinsko pravico ali če kdo kupi zemljišče in le nekoliko plača, drugo se pa intabulira.

Dobro tudi nij, da imajo večidel vse posojilnice dobrotljivi namen samo v kaceu paragrafu a v resnici so pravi kapitalistični zavodi, v katerih gledajo vložniki samo na visoke obresti in po vrhu še na lepo dividendo, ki pri posojanju gledajo samo na drobno hipoteko, ne pa ali dolžnik res potrebuje denarja, ali ga bode pošteno obračal, ali ga bode mogel vrniti itd.

Ker se dolg ne amortizira, smemo z mirnim srcem celo trditi, da za zemljišče posojilo z nizkimi obrestimi nijma absolutne prednosti pred onim z višjimi. To se čudno glasi in vender je tako. Oče ima zemljišče, ki daje sto goldinarjev čistega dohodka. Pri nas so navadne obresti po 6%, tedaj bi bila trgovska vrednost tega zemljišča 1666 gl. Oče umrje in trije otroci dele „vrednost“ zemljiščno po § 732 državnega zakonika v tri jednake dele in on, ki dobi zemljišče, si napravi 1110 gl. dolga, ko izplača vsacemu po 555 gl., mislé da ima on tudi svojih 555 gl. v zemljišči. Ako padejo pozneje obresti na 4%, se je trgovska vrednost istega zemljišča povzdignila na 2500 in posestnik bi mislil, da ima še 1390 proste vrednosti. On umrje in zopet si trije otroci delé fiktivno kapitalistično vrednost v tri jednake dele à 463 in zemljišče se zopet zadolži za 926. Vsega dolga ima zdaj posestnik 2036 gl. in proste „vrednosti“ 463. Prej, ko so bile višje obresti, bi bil posestnik morda še imel upanje se iz dolga skopati, zdaj pri nizkih obrestih nijma več nobene

nade. Tako blagonosen je ekonomični liberalizem, ki se zove kapitalizem tudi z najcenejšim kreditom za „svobodno“ zemljišče. Timeo Danaos et dona ferentes.

Kaj pa stopram, ko bi se navadne obresti povzdignile zopet na 6%? Dobil bi posestnik pisma, da mora ali nekaj čez 120 gl. obrestij plačevati — česar bi ne mogel, ker ima čistega dohodka samo 100 gl. ali pa plačati dolg — in tega zopet ne more, ker bi mu zdaj nikdo toliko ne posodil, in facit je — boben. Kolikor cenejši je kredit, toliko bolj se pri postojecih zakonih množe zemljiščni dolgovi in popolno res je, kar pravi „Oesterreichische Monatschrift für Gesellschaftswissenschaft“: Vsakovrstne dolgove zlajševati in pospeševati, nij nič družega, nego zemljiščnega posestnika, posebno kmeta, s povečano hitrostjo poditi s posestva.

Naj se vrnem k posojilnicam. Da bi me nikdo napačno ne razumel, ponovim, da so posojilnice potrebne v zdanjih okoliščinah in primerne našemu času. A če so še tako dobro osnovane, ne morejo ustrezati vsem zahtevam, kajti njih posojila morajo biti, kakor se samo razume, omejena na popolno varne hipoteke, a zraven je doba vrnitve neomejena, če se le obresti pravilno plačujejo. Pomagati morejo samo trdnim gospodarjem, a zelo zadolženi gospodarji in brezzemljiščni gosti ostanejo brez pomoči, če so še tako poštene in če še tako potrebujejo denarja.

Pomislimo, ljudij je zmerom več in neobdelanega sveta zmerom menj. S polja se zmerom več izvaža, kakor se mu dovaža, zagadela je žetev bolj in bolj slaba in nego-

## Listek.

### S pota.

#### XII.

London, 3. septembra.

Na Angleškem sem preživel nekoliko naj-srečnejših mladostnih let, menda zato meni nij kraja — še rojstnega ne izvzemam —, kamer bi rajše zahajal nego sém in kder bi se ugodnejše čutil nego tukaj. Ko sem zadnjič v Trondhjemu (Drontheimu) se podal na angleški parobrod, dozdevalo se mi je, kakor da bi bil stopil na domača tla in kakor da bi bil došel mej drage stare mi znance in prijatelje in tako mi je sicer dolgotrajna morska vožnja najprijetnejše prošla.

No kako da uže sem zavzet za Anglijo, za angleški narod, tokrat se mi je vender dogodilo kakor zaljublencu, kateri čez nekoliko let svoje ljubice nij videl, in potem vrnivši se k njej je nij več takšne našel, kakršno si je poprej vedno mislil, bodi si, da se je res ona

kaj spremenila, da jej kakšne bolezni in nezgode so prejšnjo ljubkost zagrenčile, ali bodi si, da se je njegovo mišljenje in čutenje mej tem, ko je več družih lepotic videl t. j. še več družega sveta spoznaval, predrugačilo: tokrat se na Angleškem nekaj tesno, nekaj čurno, nekaj neugodno čutim. Kriviti hočem za to nenadno mi tukajšnje čutenje slabo vreme, katero me povsodi preganja, angleško meglo, angleški dim, kateri mi neprestano solnce zakriva, vender slabega vremena, megle in dima sem uže vajen; močno se mi dozdeva, da nad celo veliko Britanijo drugi oblaki visijo, kateri jej vender čelo mračijo in srce s strahom napolnjujejo. Za malo dni sem preletel Skotsko in Angleško križem-kražem ter si razgledaval gospodarske, obrtne in trgovinske razmere tu pa tam ter povpraševal o dotičnih odnošajih, no vse kar sem videl in slišal, dozdevalo se mi je nekakšno zamotano, nejasno, megleno. Farmerji obdelujejo zemljo z vso skušenostjo in skrbjo kakor poprej, vender tožijo na slabe urožaje in amerikansko konkurenco,

zavolj katere več shajati in najemnine gospodom posestnikom plačevati ne morejo; no ti gospodje so nevoljni, da jim velika posestva mnogo več skrbí nego dohodkov donašajo. Industrija se na Angleškem na videz nikakor nij pomanjšala, industrijska mesta t. j. vsa mesta na Angleškem, se zmirom bolj in bolj razširjajo, statistični računi kažejo za milijone več vsakojakega trgovinskega prometa nego ga je bilo pred nekoliko leti nazaj in vender na dotičnih mestih se slišijo povsodi tožbe na trgovinske in obrtne nezgode in težave. V Manchesteru sem nameraval nekoliko znamenitih in staroslavnihih fabrik si razgledovati, no kako sem se začudil, ko k prvej ko sem prišel je brez dela stala; peljal sem se k drugej, pa tudi tam se nij kadil noben dimnik, nij kretalo nobeno kolo; šel sem k tretjej — in ta se je ravno na javnej licitaciji prodajala. No koliko težav še človek ima poprej, ko si katero veliko angleško fabriko ogledati more! Ljudje t. j. fabrikanti silno neradi tujcem kaj kažejo, ker



tova, če se dobro ne gnoji. Uže zategadelj je živina neobhodno potrebna, ko bi tudi ne dajala nobene neposredne koristi; in kje dobi kmet več denarja, če ne pri reji? Jedna sama krava zlasti pri mestu more preživeti majhno družino. Ali od kodi če revež vzeti kravo ali vola? Morebiti se ga „usmili“ kak imovitejši gospodar ter mu jo dá na upanje, se vé, vsaj tretjino dražje, in za dobroto mu mora priti toliko in toliko dni delat. Naredita obroke, navadno dva, v katerih bi mu moral plačati ves kup, ali kje če dobiti najedenkrat toliko denarja in krava roma nazaj najraje tačas, ko se bliža tele. Take kupčije na upanje so redke, bolj navadno je, da dobi revež živino le v rejo. Na Kočevskem poznam nekaj mož, ki imajo po dvajset, trideset glav živine pri raznih ubožnih gospodarjih. Kadar je v obližji kje semenj, prižene strije cele karavane; vsako govejo živino spremlja dozdanji rednik, njega žena in morda še kak otrok, kajti vsi potrebujejo kaj za obleko, hrano itd. Proda se za sto goldinarjev vol, ki je junec pred dvema letoma veljal trideset; prireje je tedaj 70, za strijca 35 in za rednika 35. Ker je bil rednik tako priden, dobi zopet novega junca ali telico v rejo in čez dve ali tri leta se zopet deli.

To je zadeva, ki je morda tudi kje drugod na Kranjskem v navadi, katera je vredna, da jo vsak pravi rodoljub resno preudarja. Tacemu kapitalistu, ki dobiva od reveža najmenj 30%, tudi letošnji oderuški zakon ne pride do živega. Iz omenjenega je razvidno, da nij nemogoče, da bi marsikateri pošten revež ne redil čez nekaj let svoje krave, na katerej bi ne imel nič dolga.

## Politični razgled.

### Notranje dežele.

V Ljubljani 10. septembra.

Kmalu pride čas, ko bodo začeli vsi deželni zbori svoje delovanje; **ustavoverci** se uže veselé te dobe, kakor otrok sv. Miklavža, v tej dobi si obetajo vsaj nekaj priložnosti, da bodo mogli zabavljati vladi in svetu legati o vznemirjenosti ljudstva in zatiranji nemštva. Morda se jim kje posreči prouzročiti kak pouličen nemir, — potem bodo srečni, saj bodo dosegli, po čemer tako hrepene. Nekaj so uže dosegli. V dalmatinskem deželnem zboru je ekszupan dal povod galeriji demonstracijam, to je ustavoverce razradostilo, kar božajo ga in skoro mu šepetajo na uho, naj še kaj tacega stori. Nu, se ve da, volk težko odloži svojo nprav!

Žalostnim razmeram v **Bosni in Hercegovini** se bode vender konec storilo.

vsacega mislijo za amerikkanskega spijona, kateri njihove tajnosti razgledati in v Ameriko prenesti namerava. Amerikanci so zdaj neusmiljeni konkurenti Angležem. Čas mi pomanjkuje, da bi ob tej priliki podrobneje ob angleških gospodarstvenih, obrtnih in trgovinskih razmerah pisal, omenim le toliko, da po različnih prikaznih, katere vsakdo lahko videti more, se Velika Britanija velikim prevratom približuje. V mnogih razmerah je angleški narod kontinentalno Evropo daleko prekosil pa v mnogih odnošajih je v svojem starem, zastarelem konservatizmu, na svojem otočnem položaji tudi daleko zaostal, kar ga v nekakšen nenaraven položaj stavi: no vse se mora naravnim zakonom, naravnemu teku vklanljati, bodi si v telesnem ali duševnem, društvenem ali političnem življenji. Velika Britanija tem zakonom ne more biti izjemka, tudi njej se bliža velika agrarna in socialna revolucija.

Dr. Ahasverus.

Kakor poroča „Presse“, šel bode sekcijaki šef baron Kraus v Bosno, da bode tamošnje razmere natanko študiral in o njih poročal in stavljal predloge. Baron Kraus je tri leta po okupaciji prvi uradnik bosanskega bureaua v državnem finančnem ministerstvu, ki obišče Bosno in Hercegovino. Pričakuje se, da se bode odpravile napake v administraciji.

### Vnanje države.

Shodu **ruskega** carja z **nemškim** cesarjem Viljemom nihče ne pripisuje posebne važnosti, mi namreč mislimo, da nihče iz tega shoda ne sklepa na velike politične posledice. Ta shod pa daje nekaterim listom povod, da govorijo o razmeri Avstrije k Rusiji, in v svojej zaslepljenosti vedo povedati, da „mej nami in Rusijo nij nobene skupnosti interesov“, da mora prej ali slej priti mej tema državama do konflikta, da nij zveza mogoča. No, na take besede je skoro nepotreben odgovor. Tolažimo pa se, da so v Avstriji na krmilu države možje, ki ne bodo poslušali novinskih glasov, možje, ki vedó, da je večina prebivalstva v Avstriji Slovanov, ki so jednega roda z Rusijo — in konflikt z Rusijo bi gotovo ne bil v poseben blagor in korist Avstriji.

Mnogo se piše v nemških listih o neugodnih razmerah v **Bolgariji**. Po teh glasovih soditi, stala bi res Bolgarija na ognjeniku, ki vsak trenotek preti, da bode jel bruhati iz sebe ogenj in lavo in poplavlil deželo, tako črno slikajo nemški žurnalisti bolgarske razmere. Umeje se, da tem ljudem nij čisto nič do tega, ali je bolgarsko ljudstvo srečno ali nesrečno, zatirano in vkovano v okove tiranstva ali pa svobodno. Saj le predobro poznamo teh Nemcev liberalnost; kjer je treba Slovana zatirati ali mu ovirati pota do svobode in omike, pripravljeno so takoj, da mu valijo na pot kamenje. Pripovedovalo se je pred nekojim časom, da je vlada odpustila 35 profesorjev in učiteljev, ker se njihovo liberalno mišljenje nij hotelo upogniti nazorom vladinim. To pa nij bilo res, kakor se zdaj poroča. Res da so tamošnji konservativni listi zahtevali od vlade, naj bi te učitelje odpustila, a minister za uk dr. Konstantin Jireček je bil moder dovolj, da nij ugodil njihovim zahtevam. Vlada ravna modro! Piše se, da je več liberalnih uradnikov in učiteljev, ki so bili v železneji perijodi Ehrenrothovej odpuščeni, vlada zopet namestila, da, pripoveduje se celo, da bode Sarafov imenovan šefom statističnega bureaua (Sarafov je bil minister Karavelovega kabineta). Umeje se, da s takim postopanjem vlade fanatični konservativci nijso zadovoljni, a tem navzlic se vlada hoče držati svoje devize, ki jo je izrazila v manifestu: Vse moči ne glede na stranke se bodo poklicale v službo domovini. Tako se bode Bolgarija kmalu povzdignila in dobila častno mesto mej evropskimi državami.

Iz **Nemčije** se poroča, da se bode kmalu sklenil mir z Rimom, končan da bode kulturni boj. Nu, saj se uže priznava od obeh stranij, da je vsaka nekam predalet segla v svojem zahtevanji, v prevročem boji se nij posebno gledalo, če se more to res doseči in če bi bilo hasnovito. Država se ve da ne bode odpravila kar takoj čez noč zakonov, katere so delali duhoviti možje, a trebalo bode, če se hoče mej Rimom in Berlinom mir napraviti, da se bodo ti zakoni izvajali na nekoliko bolj lehen način, nekoliko menj strogo.

## Dopisi.

Iz Trsta 6. septembra. [Izviren dopis.]

(Razne premembe pri namestništvu in pri okrajnih glavarstvih. Naša razstava. Razna društva. Porote. Vohanje po dopisniku „Slovenskega Naroda“.) V saboto se je vrnil z brzovlakom naš namestnik baron Depretis. Poletaval je tam gori v štajarskem Ausseeji, kjer so letos ustavoverci imeli svoj rendez-vous. A podoba je, da vsi skupaj nijso dosta skuhali zoper Taaffejevo ministerstvo. Mej tem odpustom pa je bil g. namestnik večkrat na Dunaji, kjer

so po njegovih željah določili več imenitnih prememb mej c. kr. upravnimi uradniki na Primorskem. Mladi okrajni glavar grof Giovanelli, rodod Tirolec, ki ga je bil nekdanji namestnik Ceschi pripeljal k namestništvu v Trst, je prestavljen iz Pulja v Trst, njemu gotovo ugodnejše mesto, a tudi primernejše, ker mož ne razume ni besedice hrvatski; hrvatski se pa razen Pulja in nekojih manjših laških gnezd govori po vsem puljskem okrajnem glavarstvu. Grof pa baje mora biti glavar v Pulji, ali je zmožen ali ne; pred Giovanellijem je bil grof A., zdaj so tja poslali grofa Goessa, dozdanjega okrajnega glavarja v Kopru. Kako bode ta doli zadostoval narodnej ravnopravnosti, vedi sam Bog. A Pulj se zato ne bode podrl; da bode glavar le vedel dobro občeovati z načelniki vojaškega ladijevja, srečno bode vse glavarstvo in molčalo. V Koper je prestavljen sezanski okrajni glavar Bosizio, najbrže v priznanje velikih zaslug, ki si jih je pridobil na Krasu, kjer je bil g. Depretis v Sezani, Komnu in Nabrežini od kaj probujenih in doslednih narodujakov imenovan častnim občanom, od koder so se mu poklanjale deputacije ter mu zahvalnice izročale. Morebiti se nadejajo gospodje, da bode sladki g. Bosizio spreobrnil tudi župane in odbornike v koprskem glavarstvu, kjer se kmetje, vrli narodnjaki, dozdanj nijso hoteli udati. Pozor, rodoljubi! — Dozdanji namestniški tajnik Höhnel pojde za glavarja v Sežano; ta razume vsaj nekoliko slovenski. Glasoviti g. Jettmer mora iti iz Pazina v Volovsko, kjer žalibože nikdar ne bode imel prilike plešati po Garibaldijevem marši. G. Manzano pa pojde iz Volovskega v Pazin; mož ima vsaj dobro voljo in blago srce, da bi ga le pazinski irredentovci ne pridobili za se zoper Slované. Dalje segati v te premembe se mi ne dozdeva varno, kajti g. državnega pravdnika bi morebiti ta dopis toliko mikal, da bi zopet dal vse natise „Slovenskega Naroda“ zase spraviti kakor zadnjič, ko mu je toliko dopadal se uvod v mojo spomenico: „Razmere in muke primorskih Slovanov.“

Naša razstava se kljubu raznim odborom in odsekom ne more prav oživiti. Tukajšnja nemška dnevnikar sta si zaradi tega v lašeh. Stara tetka Tržačanka, katerej pokrovitelj je baje najbogatejši naš milijonar R., se poganja in pisari za razstavo, mladi „Triester Tagblatt“, ki je bil prve mesece mnogo zanimljivejši in krepkejši, pa pobija ves nesrečni načrt ter pisari zoper razstavo. Razstava — ali 1882 ali 1883? Čudna pravda, če pomislimo, kaj ima razstava proslavljati: pridruženje Trsta in njega okolice deželam habsburške vladarske rodovine! Če bode stvar tako po polzevo napredovala, napravili je ne bodo niti leta 1883. Tudi denarja nijso doslej nabrali več, kot sem bil uže pred tedni poročil.

Glasoviti Renz s konji in konjiki je odšel z veliko glorio in marsikakim kebrum; z Laškega pa smo dobili gledališko družbo, ki v gledališči Filodramatico predstavlja drame. Veliko mestno gledališče pa bode tudi za naprej zaprto — zaradi pomanjkanja denarjev! Naša narodna društva (razen slavlanske čitalnice — saison morte) si dajo veliko opravila. Lepo je gledati, kako delavski podporni društvi, zlasti njihju odborniki in veljaki, lové novih družnikov. Živela konkurenca! Poleg tega veljakov moči in čas zdaj upotrebljuje bodoča volitev v V. okraji naše okolice. Prevažen za tukajšnje družbinsko in narodno življenje bode ženski oddelek podpornega delavskega društva (se ve da Nr. I.), ki bode ustanovljen uže prihod-



nji mesec; pravila so baje že potrjena. Snuje se zopet društvo tržaških pevcev; katero po številu bode že to, ne vem, ker toliko jih je bilo zadnjih 28 let mojega bivanja v Trstu, da bi jih bil moral človek zapisavati v posebno knjigo.

Minoli teden so se začele porotne obravnave. Najprej bi bili porotniki imeli obravnovati tožbo zaradi žaljenja časti, a tožnik je odstopil še o pravem času, spominja se onega izreka modrega sodnika: kdor časti išče pri sodnji, našel jo bode prav malo. Na 5 let zopora so obsodili onega nesrečnega mladeniča iz Dutovelj, ki je na polji z metiko udaril po glavi in ubil tovariša, z njim se norčujočega.

Moja navada nij, da postavljam svojo firmo pod vsako vrstico, ki jo pošljem mej svet, pa ker nekatere ljudi silno skrbi, kdo je Vaš dopisnik, da ugibljejo križem in hoteč denuncirati take naročnike, ki pri njih niso persone gratae\*), moje dopise potikajo celo ljudem, ki jih še v Trstu nij: zato denes tu sem postavim svojo šifro.

Hvjc.

**Iz Gorice** 10. septembra. [Izv. dop.] (Zmes.) V zaporu okrajne goriške sodnije se je pred tremi tedni poročil mladenič, ki je zaradi zavratnega napada, oziroma zaradi ukrađenih 2 gld. obsojen na 5 let ječe v Gradiško. Priči pri poroki v zaporu sta mu bila jetničarska varuha, pojedino so imeli precej izborna, celo šampanjec se je serviral; zadnji dan m. m. pa sta ga žandarja odpeljala na Grad v Gradiško, kjer je 380ti kaznjenec. Prav ta dan si je hotel življenje samovlastno skrajšati neki P., pisac pri c. kr. okr. sodnji v Gorici. Šel je v Brda po službenem opravku in stopivši v krčmo na Kviškem ukazal liter vina; ko je polovico popil, šel je na vrt in tam se — skopil; prenesli so ga v goriško bolnico in upati je, da okreva. Mladenič je imel uže od nekdanj kolesce preveč v možjanih in je baje le vsled tega samomorilno stregel si po životu.

Pri prvi porotnej obravnavi bil je bivši c. kr. poštni uradnik Dopliker (mestni Italijan), zaradi izneverjenih 385 gld. jednoglasno krivim spoznan in na 5 let težke ječe, poostrene z mesečnim jednim postom in temnim zaporom obsojen. Huda kazen, če tudi erar nič nij na škodi, ker je imel kavcijo, a mladenič je bil jako lehkomišeln ter nij kazal nikacega kesanja pred sodnijo.

Včeraj sem se mudil v Gradiški in znane mi je pravil, da tamošnji župan g. Zannuttig namerava meščanske trgovce do tega pripraviti, da bi ob nedeljah imeli štacune zaprte; pristavil je moj znanec, da bi se lahko pri kupčiji, kakeršna je zdaj v praznej Gradišči, lahko parkrat na teden zaprle prodajalnice. Ali bode g. župan namero dosegel, je vprašanje; vsaj štacunarskim pomočnikom bi mnogo vstregla taka naredba.

Goriška čitalnica z podružnico vred se je hotela preseliti v večje prostore in bolj v sredino mesta. Pogajala se je z dvema hišnima gospodarjema, a kakor kaže, začasno ostanemo še v dozdanjem stanovanji.

O onej mineralnej vodi, o katerej sem zadnjič poročal, prinesel je tudi „Triester Tagblatt“ notico ter pristavlja: „Gorica bode poleg „zdravilnega kraja“ (Curort) s to novo najdbo imela tudi prednost, da dobode mineralno zdravstveno vodo.“ Res je v Gorici zdrav zrak za — zdrave, a temperatura se je nekaj let sem jako spremenila. Zjutraj je vroče; če pride

\*) Fej te bodi, kdor tako delaš! „Rodoljubi“, ki tako postopajo, se obsojajo sami. Ur.

malo dežja in vetra, pa pade termometer od 30° na 12° in — nahod je gotov. Tudi o gradnji onega „hôtel-pensiona“ blizu javnega vrta je vse utihnilo. Vidi se pa posebno letos jako malo tujcev, mej tem ko so na Kranjskem Senožče, Razdrto, Postojna in drugi kraji, prepolni Tržčanov; pa je v resnici ves drug vzduh pod mogočnim Nanosom nego v Gorici. Mestni zastop goriški bi moral namestu, da izdaje velikanske svote za pokrite trge itd., skrbeti rajši, da pokrije smrdljivi potok Koren, o katerem se je uže pred 15 leti govorilo, da bodo napravili obok čezenj ter razširili trg, kjer je takorekoč največ prometa z našimi hribovci.

## Domače stvari.

— (Slovenščina je prinasvender le sodni jezik.) C. kr. mestna delegirana okrajna sodnija v Ljubljani izdala je ravnokar nadsodni intimat od 1. septembra 1881, št. 19314. Ta intimat je važen in to zategadelj, ker je z njim visoka nadsodnija rešila v slovenskem jeziku sestavljen rekurz. Z veseljem pozdravljamo to pravično postopanje, iz katerega razvidimo, da je visoka nadsodnija polagoma omečila se, tako, da zdaj visoka ta instanca sama več ne dvomi, da je naš slovenski jezik deželni sodni jezik. Upajmo, da bode od slej v tem vprašanji vladala konsekvencia, da nam jutri ne bodo zanikavali tega, kar so danes s svojo odločbo sami priznali! Tiste nemške rastline po deželi, tisti nemški adjunkti pa naj si stvar zapomnijo! Pristavljamo še, da se je omenjeni slovenski rekurz vložil proti nemškemu odloku in to z uspehom, ker nadsodnija je odločila, kakor se je prosilo v rekurzu.

— (Narodni spomeniki.) Tukajšnji kamnosek g. Vinko Čamernik je ravno dodelal nagrobni kamen, ki ga je Dramatično društvo naročilo za prerano umrlega pisatelja Valentina Mandelca gomilo v Karlovci na Hrvatskem. Samo napis je še izdolbsti, potem se bode kamen poslal v Karlovec, kjer ga g. Čamernik sam misli postaviti še ta mesec. Tudi Jurčičev nagrobni spomenik, katerega isto tako izdeluje g. Čamernik iz kraškega kamena, bode kmalu gotov in potem takoj postavljen ob jednem z okusno železno ograjo, katero nareja tukajšnji kjučaničar g. Zelenec.

— (Mesečni živinski sejem) zadnji petek je bil slabo obiskan. Goveje živine so prignali kakih 150 glav, cena je bila nizka in kupca malo, ker tuji barantači nijso prišli. Konj je bilo le nekaj nad 50, pa nič lepih. V obče je bil tega meseca živinski sejem najslabše obiskani, kar so uvedeni ti sejmi.

— (Kranjsko-primorsko gozdarsko društvo) bode letošnji svoj redni občni zbor imelo 26., 27. in 28. dan t. m. v Kočevji. Program shoda je jako zanimljiv, zlasti poročila, katera pridejo na vrsto, so važna in mikavna tudi za širje kroge. Priobčili bomo prihodnjič ves načrt zborovanja.

— (Shod obrtnikov) bode danes štirinajst dnij v Gradci. Povabljeni so nanj baje obrtniki s Štajarskega, Koroškega in Kranjskega. Posvetovali se bodo in sklepali o sredstvih, kako bi bilo moči pospeševati mali obrt. Ali se bodo tega zborovanja naši obrtniki udeležili v večjem številu, nij znano; dozda vsaj nij bilo nič slišati.

## Poslano.

Šolsko blago po znižanej ceni. Priporočam pisanke po 1.15 gld. (na debelo, z zemljevidi in brez njih), risanke

po 3 gld. in 2.50 gld. (manjša oblika), ter knjige: zgodovina (po 10 kr.), zemljepis brez podob (po 10 kr.), s podobami (po 26 kr.), domovinoslovje (po 8 kr.), prirodoepis (po 56 kr.), fiziko in kemijo (po 60 kr.), geometrijo (po 24 kr.), malo fiziko (po 23 kr.), gospodinjstvo (po 30 kr.), prvi poduk (po 60 kr.).

J. Lapajne v Krškem.

## Umrli so v Ljubljani:

7. septembra. Janez Savenec, delavčev sin, 7 dni, Cesta v mestni log št. 4, za krčem.

8. septembra. Jovana Raunahar, stavčeva hči, 15 m. Stari trg št. 5, za drisko.

9. septembra. Meta Jelaršič, delavčeva žena, 53. let, Krakovski nasip št. 6, za krvnim udorom. — Janez Kopač, oskrbnikov sin, 17 dni, Poljanski nasip št. 6 za božjastjo.

## Tržne cene

v Ljubljani 10. septembra t. l.

Pšenica hektoliter 9 gld. 10 kr.; — reš 6 gld. 01 kr.; — ječmen 4 gld. 40 kr.; — oves 3 gld. 09 kr.; — ajda 5 gld. 51 kr.; — pros 4 gld. 87 kr.; — koruza 5 gld. 80 kr.; — krompir 100 kilogramov 2 gld. 60 kr.; — fižol hektoliter 7 gld. — kr.; masla kilogram — gld. 90 kr.; mast — gld. 82 kr.; — špeh frišen — gld. 76 kr.; špeh povojen — gld. 78 kr.; — jajce po 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub> kr.; — mleka liter 8 kr.; — govedine kilogram 56 kr.; — telečnine 50 kr.; — svinjsko meso 62 kr.; — sena 100 kilogramov 2 gld. 14 kr.; — slame 1 gld. 51 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 6 gld. — kr.; — mehka 4 gld. 20 kr.

## Dunajska borza 10. septembra

(Izvirno telegrafično poročilo.)

|                              |                                |                                |
|------------------------------|--------------------------------|--------------------------------|
| Enotni drž. dolg v bankovcih | 76 gld. 60                     | kr.                            |
| Enotni drž. dolg v srebru    | 77                             | 45                             |
| Zlata rent                   | 93                             | 80                             |
| 1860 drž. posojilo           | 130                            | 85                             |
| Akcije narodne banke         | 83 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> | —                              |
| Kreditne akcije              | 350                            | 60                             |
| London                       | 117                            | 90                             |
| Srebro                       | —                              | —                              |
| Napol.                       | 9                              | 35 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> |
| C. kr. cekini                | 5                              | 58                             |
| Državne marke                | 57                             | 50                             |

# Božjast

ozdravlja pismeno specialni zdravnik **dr. Killisch** v **Draždanih** (Dresden, Sachsen). Za velike uspehe (8000) velike medalje znanst. društ. v Parizu. (430—7)

## Več dijakov

se bode vzelo v stanovanje v hiši št. 54 Sv. Petra cesta. (508—3)

## Solske knjige

za vsa tukajšnja učiteljišča, kakor tudi za kranjski gimnazij, najnovejše izdaje in antikvarne, trpežno vezane po najnižjih cenah imam v zalogi in ob jednem zalogo **šolskih potrebščin** priporočam

J. Giontini,

(510—3)

Mestni trg št. 17.

N. B. Kupci vseh knjig za jeden razred dobijo „knjižico za učence v Ljubljani“ zastoj.

## Posestvo na prodaj!

Na Dolenjskem, četrt ure od **Kostanjevice** je **lepo posestvo** (hiša, druga poslopja, njive, travniki, vinogradi in hosta, skupaj blizu 30 oral) po najnižjej ceni na prodaj. — Natančnejše pogoje pové gospod **Franjo Gregorič** v **Krškem** na Dolenjskem. (513—2)

Št. 164.

(509—2)

## Pričetek šol.

V mestnih ljudskih šolah v Ljubljani in sicer:

V I. in II. deškeje mestnej šoli, v mestnej dekliškeje šoli in v nunskeje dekliškeje šoli prične se šolsko leto 1881/82

**dné 16. septembra 1881.**

Vpisovanje prične se dné 14. in 15. septembra t. l. za I. mestno deško šolo v licealnem poslopji, za drugo mestno deško šolo v šolskem poslopji na Ujzovej cesti, za mestno dekliško šolo v redutnem poslopji in za nunsko dekliško šolo v nunske samostanu.

**Mestni šolski svet v Ljubljani,**

dné 1. septembra 1881.

Prvosednik: Laschan.